

Zbiór Orzeczeń

Sprawa C-421/14

**Banco Primus SA
przeciwko
Jesúsowi Gutiérrezowi Garcíi**

(wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym złożony przez Juzgado de Primera Instancia n° 2 de Santander)

Odesłanie prejudycjalne – Dyrektywa 93/13/EWG – Umowy zawierane przez przedsiębiorców z konsumentami – Nieuczciwe warunki umowne – Umowy kredytu hipotecznego – Egzekucja wierzytelności zabezpieczonej hipoteką – Termin zawity – Zakres kompetencji sądów krajowych – Powaga rzeczy osądzonej

Streszczenie – wyrok Trybunału (pierwsza izba) z dnia 26 stycznia 2017 r.

- Pytania prejudycjalne – Właściwość Trybunału – Granice – Pytania pozbawione w sposób oczywisty znaczenia dla sprawy i pytania hipotetyczne zadane w kontekście wykluczającym użyteczną odpowiedź – Pytania pozbawione związku z przedmiotem sporu przed sądem krajowym – Brak właściwości Trybunału*
(art. 267 TFUE)
- Ochrona konsumentów – Nieuczciwe warunki w umowach konsumenckich – Dyrektywa 93/13 – Cel*
(dyrektywa Rady 93/13)
- Ochrona konsumentów – Nieuczciwe warunki w umowach konsumenckich – Dyrektywa 93/13 – Spoczywający na sądzie krajowym obowiązek zbadania z urzędu warunków w umowie przedstawionej mu do oceny – Zakres*
(dyrektywa Rady 93/13)
- Postępowanie sądowe – Powaga rzeczy osądzonej – Zakres*
- Prawo Unii Europejskiej – Zasady – Prawo do skutecznej ochrony sądowej – Zakres – Prawo do wieloinstancyjności postępowań sądowych – Brak*

6. *Ochrona konsumentów — Nieuczciwe warunki w umowach konsumenckich — Dyrektywa 93/13 — Postępowanie w przedmiocie egzekucji wierzytelności zabezpieczonej hipoteką — Postępowanie niezakończony w dniu przyjęcia krajowego przepisu przejściowego przewidującego termin zawity na wniesienie powództwa przeciwegzekucyjnego — Rozpoczęcie biegu terminu z dniem następującym po opublikowaniu uregulowania — Niedopuszczalność*

(dyrektywa Rady 93/13, art. 6, art. 7)

7. *Ochrona konsumentów — Nieuczciwe warunki w umowach konsumenckich — Dyrektywa 93/13 — Postępowanie w przedmiocie egzekucji wierzytelności zabezpieczonej hipoteką — Brak możliwości dla sądu krajowego do ponownego zbadania z urzędu nieuczciwego charakteru warunków umowy kredytu, które były już przedmiotem orzeczenia korzystającego z powagi rzeczy osądzonej — Dopuszczalność — Granice*

(dyrektywa Rady 93/13)

8. *Ochrona konsumentów — Nieuczciwe warunki w umowach konsumenckich — Dyrektywa 93/13 — Nieuczciwy warunek w rozumieniu art. 3 — Ocena przez sąd krajowy nieuczciwego charakteru — Kryteria*

(dyrektywa Rady 93/13, art. 3 ust. 1, art. 4)

9. *Ochrona konsumentów — Nieuczciwe warunki w umowach konsumenckich — Dyrektywa 93/13 — Stwierdzenie nieuczciwego charakteru warunku — Zakres — Obowiązek wyciągnięcia przez sąd krajowy z urzędu wszystkich konsekwencji wynikających z tego stwierdzenia — Przedsiębiorca, który nie zastosował danego warunku i który działał zgodnie z prawem krajowym — Brak wpływu*

(dyrektywa Rady 93/13, art. 3 ust. 1, art. 7)

1. Zobacz tekst orzeczenia.

(zob. pkt 29, 30, 33, 56)

2. Zobacz tekst orzeczenia.

(por. pkt 40, 41, 51)

3. Zobacz tekst orzeczenia.

(zob. pkt 43, 51)

4. Zobacz tekst orzeczenia.

(zob. pkt 46)

5. Zobacz tekst orzeczenia.

(zob. pkt 48)

6. Artykuły 6 i 7 dyrektywy Rady 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich należy interpretować w ten sposób, że przepisy te stoją na przeszkodzie przepisowi prawa krajowego, takiemu jak czwarty przepis przejściowy Ley 1/2013, de medidas para reforzar la protección a los deudores hipotecarios, reestructuración de deuda y alquiler social (ustawy 1/2013 o środkach służących wzmocnieniu ochrony dłużników hipotecznych oraz

o restrukturyzacji długu i najmie socjalnym) z dnia 14 maja 2013 r., uzależniającemu wykonywanie przez konsumentów – w stosunku do których przed dniem wejścia w życie ustawy zawierającej ów przepis wszczęte zostało postępowanie w przedmiocie egzekucji wierzytelności zabezpieczonej hipoteką, niezakończone przed tym dniem – przysługującego im prawa do wytoczenia powództwa przeciwegzekucyjnego opartego na zarzucie dotyczącym nieuczciwego charakteru warunków umowy od dochowania miesięcznego terminu zawitego na jego wniesienie, liczonego od dnia następującego po dniu wejścia w życie owej ustawy.

(zob. pkt 54; pkt 1 sentencji)

7. Dyrektywę 93/13 należy interpretować w ten sposób, że nie stoi ona na przeszkodzie uregulowaniu prawa krajowego, takiemu jak wynikające z art. 207 Ley 1/2000, de Enjuiciamiento Civil (ustawy 1/2000 kodeks postępowania cywilnego) z dnia 7 stycznia 2000 r., zmienionej przez Ley 1/2013, de medidas para reforzar la protección a los deudores hipotecarios, reestructuración de deuda y alquiler social (ustawę 1/2013 o środkach służących wzmocnieniu ochrony dłużników hipotecznych oraz o restrukturyzacji długu i najmie socjalnym) z dnia 14 maja 2013 r., następnie przez Real Decreto-Ley 7/2013, de medidas urgentes de naturaleza tributaria, presupuestaria y de fomento de la investigación, el desarrollo y la innovación (dekret z mocą ustawy 7/2013 dotyczący pilnych środków o charakterze podatkowym lub budżetowym i wspierający badania, rozwój i innowacje) z dnia 28 czerwca 2013 r. oraz Real Decreto-ley 11/2014, de medidas urgentes en materia concursal (dekret z mocą ustawy 11/2014 dotyczący pilnych środków w dziedzinie upadłości) z dnia 5 września 2014 r., które zakazuje sądowi krajowemu ponownego badania z urzędu, czy warunki umowy mają nieuczciwy charakter, jeżeli w orzeczeniu korzystającym z powagi rzeczy osądzonej wydane zostało już rozstrzygnięcie w przedmiocie zgodności z prawem całości kształtu warunków owej umowy w świetle rzeczonyj dyrektywy.

Natomiast w przypadku istnienia jednego, względnie kilku warunków umowy, których nieuczciwy charakter nie był jeszcze badany w ramach wcześniejszej kontroli sądowej spornej umowy, która to kontrola zakończyła się wydaniem orzeczenia korzystającego z powagi rzeczy osądzonej, dyrektywę 93/13 należy interpretować w ten sposób, że sąd krajowy, do którego zgodnie z przepisami wnoszone są nadzwyczajne powództwa przeciwegzekucyjne, ma obowiązek dokonania – na wniosek strony lub z urzędu, o ile posiada niezbędne ku temu informacje na temat stanu prawnego i faktycznego – oceny nieuczciwego charakteru tychże warunków.

(zob. pkt 49, 52, 54; pkt 2 sentencji)

8. Wykładni art. 3 ust. 1 i art. 4 dyrektywy 93/13 należy dokonywać w ten sposób, że:

- badanie, czy warunek umowy zawartej pomiędzy przedsiębiorcą a konsumentem ma nieuczciwy charakter, zakłada ustalenie, czy warunek ów stwarza znaczącą nierównowagę praw i obowiązków stron umowy na niekorzyść konsumenta. Badanie to należy przeprowadzić w świetle przepisów krajowych znajdujących – wobec braku porozumienia stron w tym zakresie – zastosowanie do środków, jakimi konsumenci dysponują zgodnie z uregulowaniem krajowym dla celów spowodowania zaprzestania stosowania tego typu warunku, charakteru towarów lub usług, których umowa dotyczy, oraz wszystkich okoliczności towarzyszących zawarciu tejże umowy;
- jeśli sąd odsyłający jest zdania, że warunek umowy dotyczący sposobu obliczania odsetek zwykłych, taki jak sporny w postępowaniu głównym, nie został wyrażony prostym i zrozumiałym językiem w rozumieniu art. 4 ust. 2 tej dyrektywy, ciąży na nim obowiązek zbadania, czy warunek ten jest nieuczciwy w rozumieniu art. 3 ust. 1 tej samej dyrektywy. W ramach takiego badania sąd odsyłający musi w szczególności porównać metodę obliczania stawki odsetek zwykłych przewidzianą przez ową klauzulę i rzeczywistą stawkę tychże odsetek ze zwykle stosowanymi metodami ich obliczania oraz stawką odsetek ustawowych, a także ze stawkami odsetek

stosowanymi na rynku w chwili zawarcia umowy stanowiącej przedmiot sporu w postępowaniu głównym w odniesieniu do kredytu równoważnej wysokości i udzielonego na równoważny okres co w przypadku badanej umowy kredytu, a

- jeżeli chodzi o ocenę przez sąd krajowy nieuczciwego charakteru warunku dotyczącego wcześniejszej wymagalności zapłaty całego długu w przypadku niewywiązywania się przez dłużnika przez określony czas z ciężących na nim zobowiązań, sąd odsyłający musi sprawdzić, czy przysługujące przedsiębiorcy uprawnienie do uznania całego kredytu za wymagalny jest uzależnione od niewywiązania się przez konsumenta ze zobowiązania o zasadniczym dla danego stosunku umownego znaczeniu, czy uprawnienie takie przysługuje w przypadkach, w których takie niewywiązanie się ma charakter wystarczająco poważny w stosunku do kwoty kredytu i okresu, na który go udzielono, czy uprawnienie to stanowi odstępstwo od mających zastosowanie w tym zakresie przepisów prawa powszechnie obowiązującego na wypadek braku szczególnego uregulowania w umowie oraz czy prawo krajowe przewiduje odpowiednie i skuteczne środki umożliwiające konsumentowi, w odniesieniu do którego stosowany jest taki warunek umowy, usunięcie skutków owej wymagalności kredytu.

(zob. pkt 64–67; pkt 3 sentencji)

9. Dyrektywę 93/13 należy interpretować w ten sposób, że stoi ona na przeszkodzie dokonywanej w orzecznictwie wykładni przepisu prawa krajowego, takiego jak art. 693 ust. 2 ustawy 1/2000, zmienionej dekretem z mocą ustawy 7/2013, zakazującej sądowi krajowemu, który stwierdził, że dany warunek ma nieuczciwy charakter, uznania go za niebyły [bezszykowny], i odstąpienia od stosowania go, jeśli w rzeczywistości przedsiębiorca go nie zastosował, lecz postąpił zgodnie z wymogami owego przepisu prawa krajowego.

W związku z tym – i w celu zagwarantowania skutku odstrasającego art. 7 dyrektywy 93/13 – kompetencje sądu krajowego, który stwierdza istnienie nieuczciwego warunku w rozumieniu art. 3 ust. 1 tej dyrektywy, nie mogą zależeć od faktycznego stosowania lub niestosowania tego warunku. Trybunał orzekł już bowiem, że dyrektywę 93/13 należy interpretować w ten sposób, że jeżeli sąd krajowy stwierdzi „nieuczciwy” charakter – w rozumieniu art. 3 ust. 1 dyrektywy 93/13 – warunku umowy uzgodnionego z konsumentem przez przedsiębiorcę, okoliczność, że warunek ten nie został wykonany, nie stoi jako taka na przeszkodzie temu, by sąd krajowy wyciągnął wszelkie konsekwencje wynikające z „nieuczciwego” charakteru tego warunku (zob. podobnie postanowienie z dnia 11 czerwca 2015 r., Banco Bilbao Vizcaya Argentaria, C-602/13, niepublikowane, EU:C:2015:397, pkt 50, 54).

(zob. pkt 73, 75; pkt 4 sentencji)